

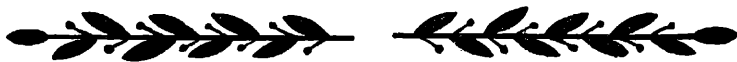
БУКВАР

У К Р А Ї Н С Ь К И Й

Буквар-читанка

ОПРАЦЬОВАНО НА ОСНОВІ БУКВАРЯ М. МАТВІЙЧУКА

ВИДАННЯ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ У ВЕЛИКІЙ БРІТАНІЇ

ЛОНДОН 1964

**UKRAINIAN ELEMENTARY BOOK
FOR PRIMARY SCHOOLS**

**Copyright, 1964, by the Association of Ukrainians in Great Britain
49, Linden Gardens, London, W.2.**

Текст опрацьовано Методичною Комісією СУУВ-у

Рисунки пп. Б. Левицького, Ю. Кульчицького, Д. Мантули

Тираж 5.000 прим.

З друкарні Української Видавничої Спільки в Лондоні

Printed by the Ukrainian Publishers Ltd., 200, Liverpool Rd., London, N.1.

O

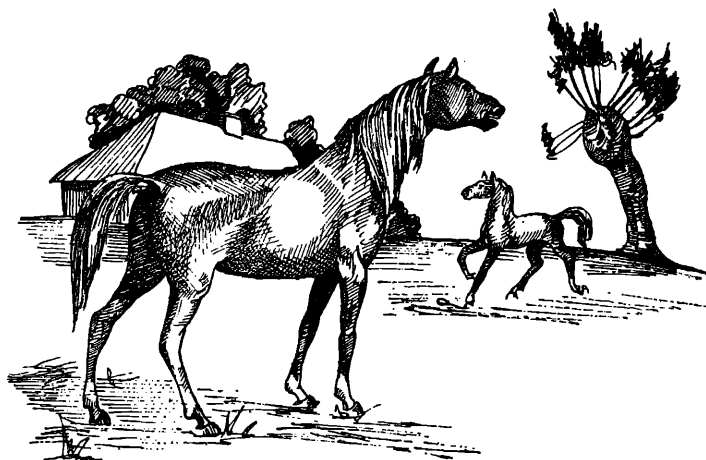
O

O

O

O

O

i

i

i

i

i

i

и

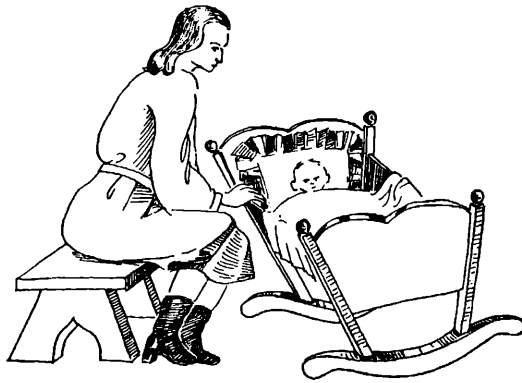
и

и

и

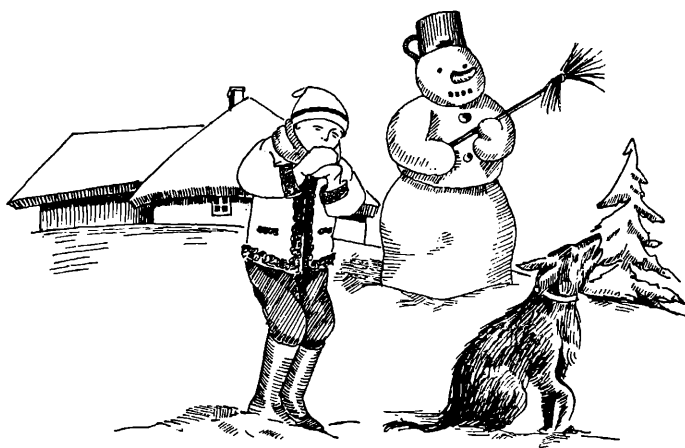
и

и

a a a

a a a

y

y

y

y

y

y

e

e

e

e

e

e

й ой ай

й ой ай

о о

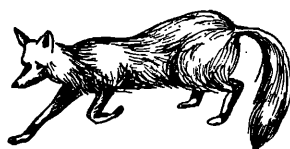
О О

і і

І І

и и

И И

а а

А А

у у

У У

е е

Е Е

т Т

Та́то

То та́то . То ти,
та́ту? Ай, та́ту!

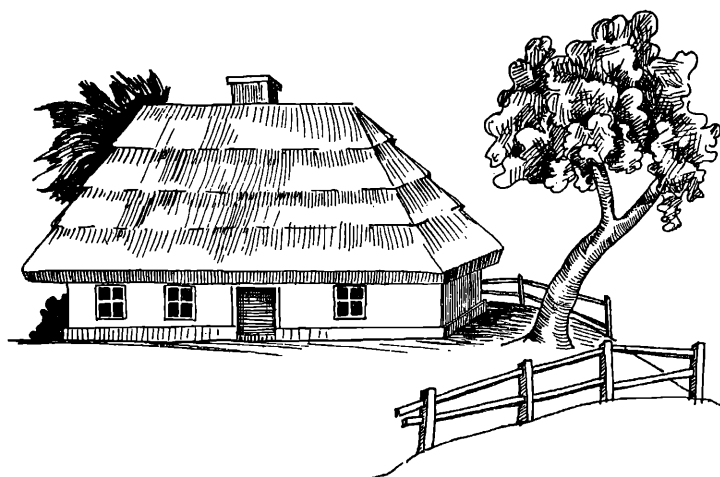
т Т М Ма́мо.

*Мо ма́мо, а мо́ти?
Ма́му!*

м М Ма ма
То ма́ма, то та́то,
а то ми .

*и М Ма́ма
Пут ма́ма и та́то,
и ми тут.*

х Х Хά τα
Το χάτα. У тата
хата τίχα.

х Х Хάτα
Πο χάτα. У тата
хата τίχα.

д Д Домі
То дім діда, а то мій
дім. То домі.

д Д Доми
То доли, а там хати. У
доли діти, Там мій дід.
Мама у діда. Іди до діда.

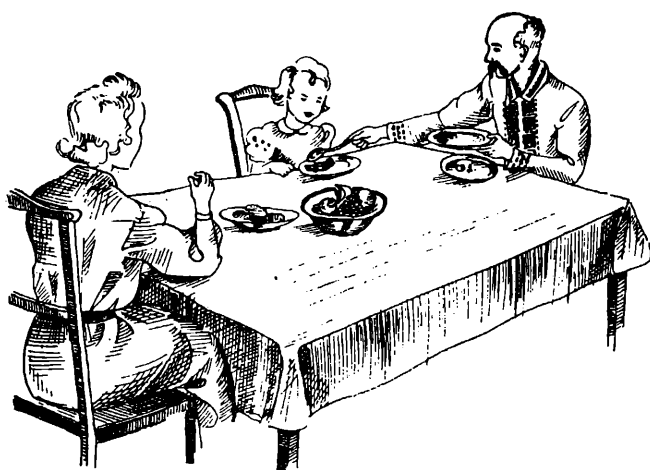
с С Сад
То сад діда, а то сад
ма́ми. У сад́у т́ихо.

с.С.Саді
Ма́ма сама́ го́ма.
Сиді́ го́ма. Їді́ до са́ду.
Там мій дід. Там му́хи.

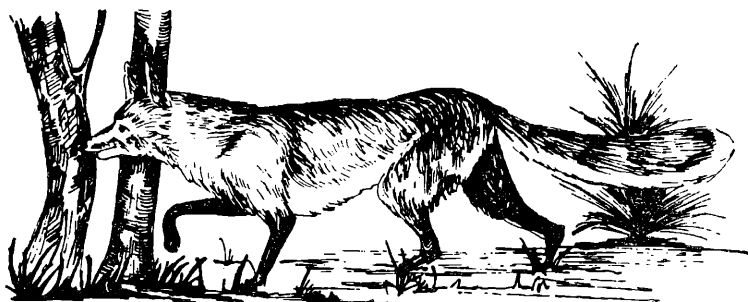
я Я мо́я
То мій ді́д , то я,
а то мо́я ма́ма .

*я Я Мо́я
Я тут і мо́я ма́ма
тут . Ми тут .*

є Є Дає
Ми є у діда. Тут є
моя ма́ма. Дід дає
ме́ду.

є Є Має
*Мій дід має дім і сад.
Ми маємо хату. У хаті
є му́хи. Мій па́то є го́ма.*

л л Лис
То лис . Ми маємо
ліса. То мій лис.

С. С. С. С.

л л Лісний
Мій дід лісний. Тато
має мст. Лис у лісі.
Пой лис мамий.

к К Коті
Кі́тка ми́є ко́тика .
Ма́ма да́є ко́тикам мо́локо́.

к, Ж Жит
У ді́да є кіт і ма́лий
ми́с.
Жит - коті́

б Б Ба́ба

Ми ході́ли до ба́би.

Ми дали́ ба́бі бу́лку і я́блука.

б.б Ба́ба

*Ба́ба бу́ла до́ма. Ми
оди́дали у ба́би.*

п П По́ле

Мій та́то ма́є по́ле . Ми
бу́демо там полю́ти . Там є і
пісо́к .

п П Пес

У ба́би є пес, а у ма́ми
ма́лій пёсик . Пес іде́ до
ха́ти . Пёсику, іди́ пити
моло́ко . Оля пла́кала .

р Р Ріка
Ко́ло рі́ки є ха́та риба́лки.
Риба́лка ма́є ри́бу.

р Р Рак
То ри́ба, а то ра́к.
Моя́ рука́ бі́ла. У ри́би
ма́лий ро́т.

н Н Небо
Над са́дом не́бо. На не́бі
хма́ри. Та́та нема́ до́ма.

н Н Ніс
Ма́ма ма́є ніс. Ля́ля ма́є
ма́лій но́сик. У ме́не нема́
хлі́ба. Ма́рјуся несе́ хлі́б.
Ма́ми нема́ до́ма. Я не
бу́ду спа́ти.

г Г Гúси
Гáня пасé гúси. Усі гúси
бїлі, а одна гúска сіра.

г, Г Горóд
На горóді є урядкї.
Там ростé горóх і оцркї.

ч Ч Чі́танка

Марі́йка ма́є чі́танку.

О́ля ми́є чо́ло, о́чі і ру́ки.

Га́ля ма́є чо́рні о́чі .

ч, Ч Чо́боти

Бо́гдан ма́є чо́рні чо́боти.

*У Степа́на чу́бáта
кúрочка.*

В В Вода
Іва́н пасе́ коро́ви ко́ло ста́ву.
Коро́ва іде́ пи́ти во́ду.

в. В. Вітер
Надво́рі віє вітер. Уночі
бу́де бу́ря. Полеті́в вели́кий
пта́х. Я прині́с відро́ води́.

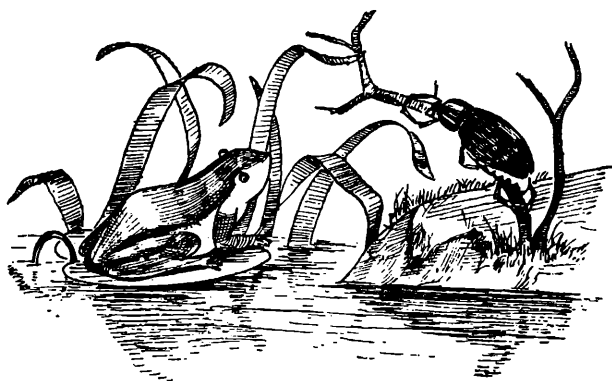

з З Зима

Настала зима. Багато снігу.
Дороги замело снігом.
Надворі мороз. Ріка замерзла.

з З Зеня

Мама оповідає Зені казку.
Зоя має заботки. Зенько
буде козаком. Завтра
підемо додому.

ж Ж Жаба

Жаба живе у воді, а жук на
землі. У жаби зелена спина,
а у жука чорні крила.

ж Ж Жито

Дівчата жали жито,
а журавлі летіли вгорі.
У місті була пожежа.

ї ї їжа́к

Їжа́к живе́ у лісі. Він хо́че їсти.
Їжа́ йому́ смаку́є.

ї, ї ї́хати

Па́то ї́де до мі́ста і я
хо́чу ї́хати.

Ї́де, ї́де пан, на ко́нику сам.

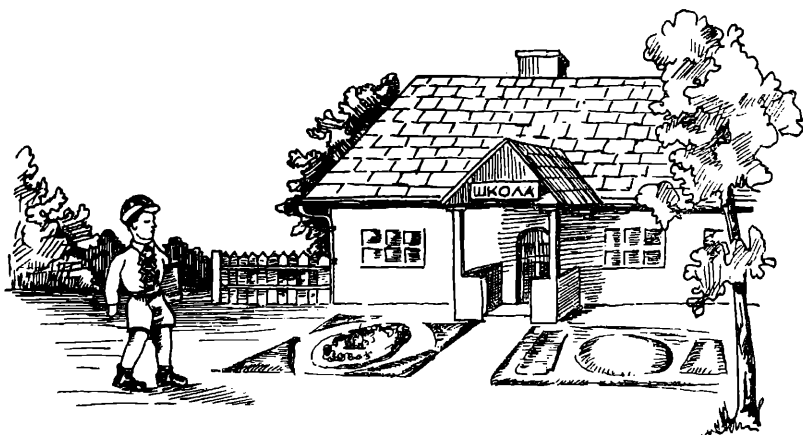

ц Ц Цérква

Ми хóдимо до цérкви.
В цérкві мо́лимося Бóгу.
Там цілу́ємо святі́ образі́.

ц,ц Цап

Цап ма́є ро́зи і бóроду.
Цап хóче ме́нє б́іти.
Цап-цапі́.

ш Ш Шкóла

Микóла іде́ до шкóли.

Він ма́є нову́ ша́пку.

У шкóлі пи́шемо і чита́ємо.

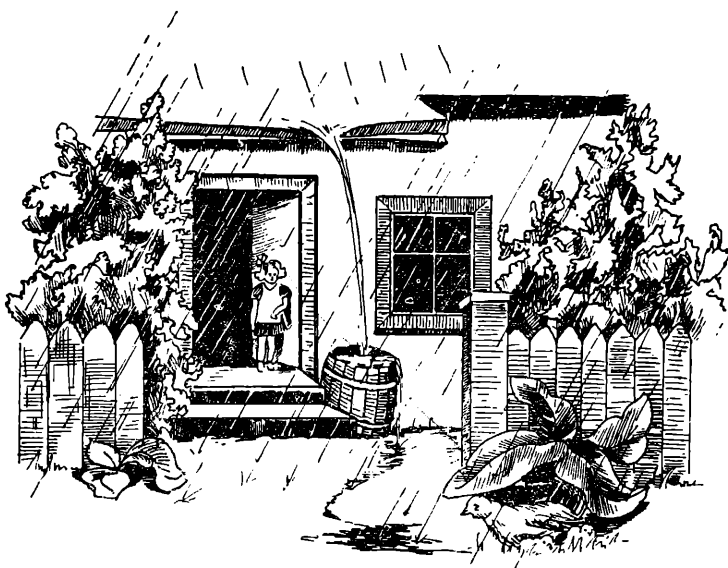
ш Ш Ші́ти

Ма́ма ши́є на маши́ні і
Оле́на вмі́є ши́ти. Вона́
поши́ла со́бі ша́пку.

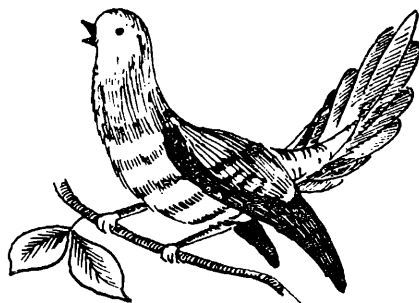
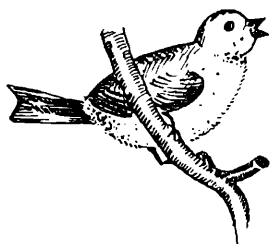
ю Ю Юрко́
Юрко́ малює, а Юсти́нка читає.
Я люблю малюва́ти
та працюва́ти.

ю, Ю Юсти́на
Юрко́ і Юсти́на. Юрко́ є
мій брат, а Юсти́на
мо́я сестра́.

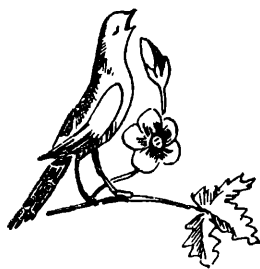
щ Щ Дощик
Іди, іди, дощику,
Зварю тобі борщику
Ще й в новому горщику.

щ Щ Щітка.
Мама купила нову щітку.
Птах сів на куци. Ми ще
не обідали. Щодня дощ.

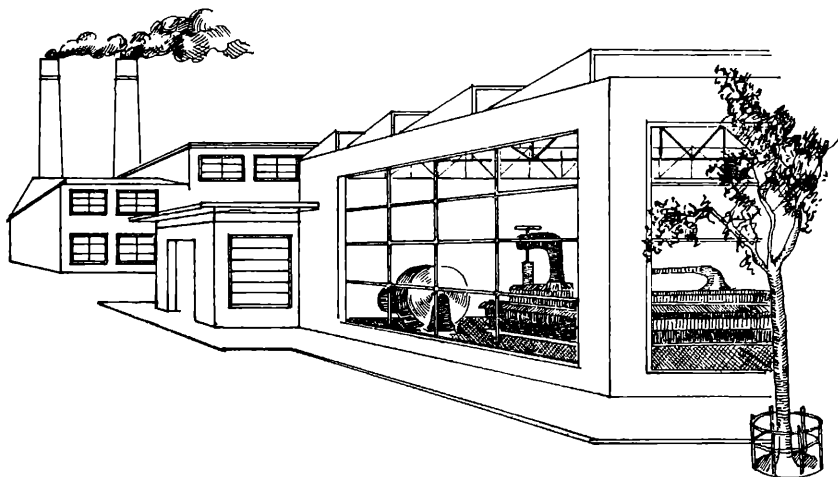

ь

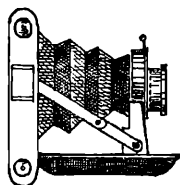
Цвінь-цвірінь - на сук'у,
На гім'яці - ку-ку',
Тьох-тьох - у сад'очку,
Ку-ку-рі-ку' на пен'ючку.

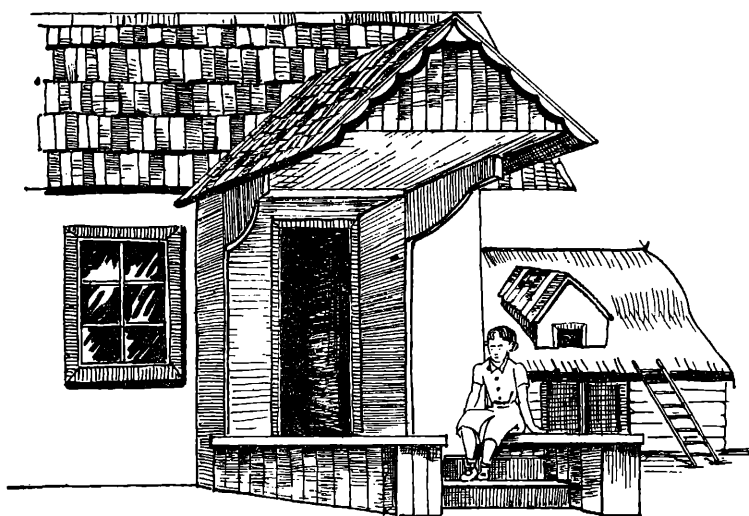
*А малёнький син Євген
Жа́же не́нці до́брий де́нь!*

ф Ф Фабрика
 Та́то Фе́дора працює на фабриці.
 Там виробляють різні фарби.

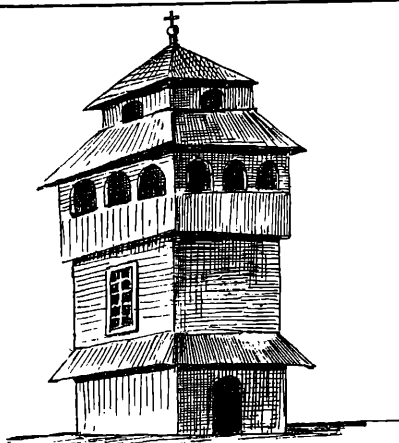
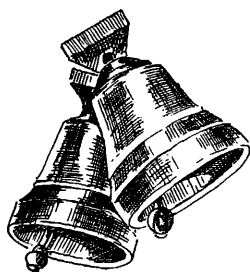

ф, ф Фотограф
 Фотограф має фото-апарат.
 Це фотографія Татинки.

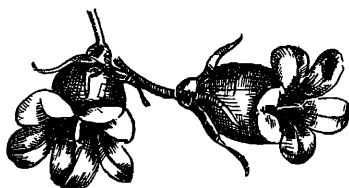

г Г Га́нок
На́ша ха́та ма́е га́нок.
Га́нок крі́тий го́нтами.

г, Г Ге́ня
Ге́ня сиді́ть на га́нку,
а де́сь да́леко ле́гають ці́си.
Ге - ге - ге .

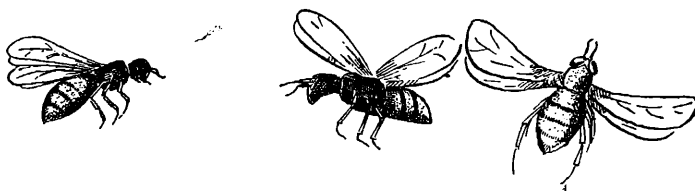
дз Дз Дзвін
Біля цёркви є дзвіні́ця.
На дзвіні́ці велі́кі дзвóни.

*дз, Дз Дзвіно́чок
На полі росту́ть дзвіно́чки.
Ма́ри́ся на́рва́ла кі́тицю
дзвіно́чків.*

дж Дж Джерелó
Біля вербі джерелó.
Там є ву́лики та бджо́ли.

*Бджілки знóсять мед до
ву́ликів. Джмелі́ склада́ють
мед у дупла́х.*

а А
б Б
в В
г Г
г Г
д Д
е Е
е Е
ж Ж
з З
и И
і І
ї Ї
й Й
к К
л Л

а А
ѳ Ѵ
в В
г Г
г Г
д Д
е Е
е Е
ж Ж
з З
и И
і І
ї Ї
й Й
н Н
л Л

м М
н Н
о О
п П
р Р
с С
т Т
у У
ф Ф
х Х
ц Ц
ч Ч
ш Ш
щ Щ
ю Ю
я Я

и И
н Н
о О
п П
р Р
с С
т Т
у У
ф Ф
х Х
ц Ц
ч Ч
ш Ш
щ Щ
ю Ю
я Я

ь ь

Моя родина

Найкраще я почуваю себе в рідному домі. Тут живуть тато, мама, брат і сестра. То моя родина. У родині головний є тато. Він працює для родини. Ми всі тата слухаємо. Мама робить порядок у домі. Батько й мати нас люблять, і ми їх любимо. У нашій родині завжди радісно й весело.

Оріся

У садку — садочку
Віросла калина.
Сонце її гріє,
А дощик леліє.

У біленькій хатці
Віросла Оріся.
Батько її любить,
Ненечка голубить.

А в т о

Ба́тько Христи́нки й Андри́йка ма́є сво́є а́вто. Коли́ ба́тько й ма́ти ї́дуть куди́сь, то вони́ ча́сто беру́ть з собо́ю й діте́й. Цим діти́ бува́ють дуже́ вдово́лені.

Особли́во раді́ють діти́, коли́ влі́тку батьки́ разо́м з ні́ми ї́дуть за мі́сто. Ді́тям дуже́ ціка́во диві́тися, як пасу́ться коро́ви й теля́та, ві́вці й ягня́та.

Ча́сто зупиня́ються вони́ бі́ля лі́су або́ бі́ля рі́чки. Ді́тям дуже́ при́ємно бі́гати по тра́ві, сі́дати й ляга́ти на трави́чку. Там вони́ зустріча́ють і і́нших діте́й і ба́вляться з ні́ми.

За мі́стом, на сві́жому пові́трі дуже́ до́бре. Не хо́четься ді́тям і додо́му верта́тися.

Бабу́ся і вну́чка

Бабу́ся ма́ла вну́чку. Вну́чка була́ мале́нька й ча́сто спа́ла. Бабу́ся пекла́ хлі́б, приби́рала ха́ту, ши́ла, пра́ла й догляда́ла вну́чку.

Прийшо́в час, що бабу́ся вже зо́всім слабо́ю ста́ла й усе́ сиді́ла в те́плій ха́ті. Тоді́ вну́чка пекла́ хлі́б, приби́рала ха́ту, ши́ла й догляда́ла бабу́сю.

Колисáнка

Спи, дити́нко, спи,
О́чки зажму́ри;
Спить вже пта́шка у гніздóчку,
А кві́точка у садóчку,
Спи, дити́нко, спи!

Спи, дити́нко, спи,
О́чки зажму́ри;
Прийди́, со́нку, до дити́нки,
Стулі́ о́чки аж до дні́нки,
Спи, дити́нко, спи!

Спи, дити́нко, спи,
О́чки зажму́ри;
Вста́не со́нце, пта́шку збу́дить,
Дитя́ вста́не, гра́тись бу́де,
Спи, дити́нко, спи!

Ціка́ві діти

Мале́нькі Іва́сик і Оле́нка пої́хали влі́тку з батька́ми до знайо́мих. Ї́хали вони́ по́тягом. Ді́ти весь час диві́лися в вікно́ ваго́на.

— Ма́мо! Он коро́ви! Бага́то їх, і всі такі́, як

у нас у книжці намальовано — казала Оленка.

— А чому всі вони похилили голови аж до землі? Чому, тату? — питає Івасик.

— То вони пасуться. Вони весь час їдять траву. Їдять багато трав. Тому потім вони дають людям багато молока — роз'яснював тато.

— А чому, тату, ті корови весь час махають хвостами? — питає Оленка.

— Це тому, що в полі літає багато мух і комарів. Вони сидять на корову й кусають її. А корова махає хвостом і їх відганяє — відповів тато.

Родінна суперечка

— Ми найпотрібніші людині — казали дві сестрички, права і ліва руки. — Та ж ми робимо все, що людині треба зробити.

— Ні, не так! — заперечували дві інші сестрички, права й ліва ноги.

— Ви, руки, можете робити тільки в одному якомусь місці. А щоб робити в іншому місці, мусимо ми, ноги, вас туди переносити — отже ми найпотрібніші людині.

— Не сперечайтесь, любі дівчата — сказала їхня мати, голова. — Ви всі добре працюєте, але то я вирішую, коли й що мусять робити руки, коли й куди мусять іти ноги. Отже я найпотрібніша людині.

Василькові черевічки

У кутку стоять Василькові черевічки. Два малі, гární черевічки стоять і відпочивають. Відпочивають, бо втомілися.

Весь день бігали черевічки то сюді, то туді. Бігали то вгору, то вниз по схóдах. Бігали до школи й наза́д додо́му. Вибіга́ли та́тові назу́стріч. Ко́лі ма́мі тре́ба бу́ло цу́кру, Васи́лько бі́гав ні́ми до кра́мниці. Ко́лі Оле́нці тре́ба бу́ло кві́тів, щоб прикра́сити кі́мнату, Васи́лько ходи́в за ні́ми до го́роду.

Черевічки ба́гато ходи́ли й втомілися.

І Васи́лько втомі́вся й спи́ть.

Моя́ ма́ма

Снілось мені́ ясне со́нце,
Що в ха́ті світи́ло,
А то рідна мату́сенька
Усміхну́лась мило.

Снівсья мені́ лёгкий ві́тер,
Що пе́стив коло́сся,
А то мені́ мату́сенька
Гла́дила волóсся.

Ягі́дка мені́ присні́лась,
Як мед солоде́нька,
А то мене́ цілува́ла
Мату́ся миле́нька.

А́нголи мені́ теж сні́лись,
У рай мене́ взя́ли,
А то ру́чки мату́сині
Мене́ обі́ймáli.

На авто́бусі

Ма́ма й та́то ча́сто їздя́ть авто́бусом до мі́ста.
Малі́й Петро́усь ду́же раді́є, ко́лі вони́ і його́
беру́ть з собо́ю.

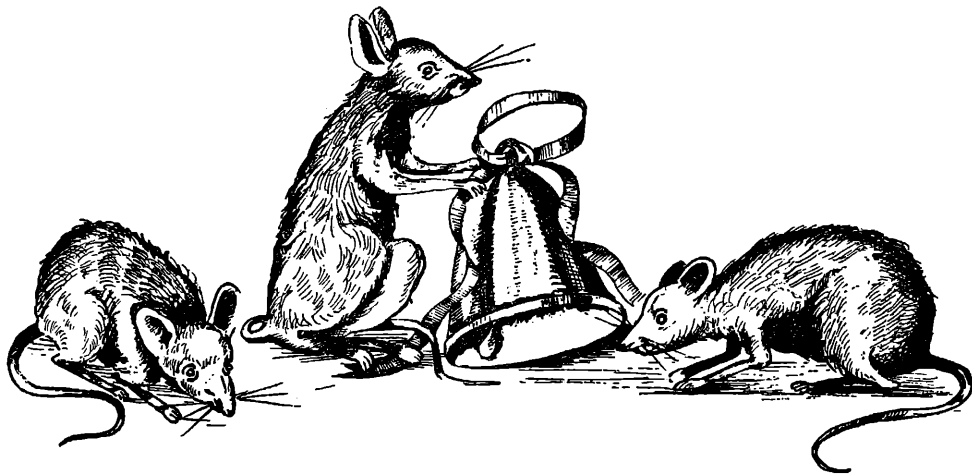
Ко́лі їде ма́ма, то вона́ сіда́є на ни́жньому́ по́-

версі автобуса. Коли ж їде тато, то він сідає на верхньому поверсі автобуса — бере туди й Петруся.

Для Петруся то велика радість. Там, нагорі, він добре бачить великі будинки й церкви. Дивиться він, як їдуть по вулиці автобуси, авто й ровери. Він бачить, як багато людей ходить по хідниках, а на перехрестях вони переходять вулицю.

Для Петруся дуже цікаво на все те дивитися.

Відважні миші

В одному будинку був кіт. Він ловив мишей. Миші його дуже боялися. Вони зішлись раз на нараду й придумали прив'язати котіві дзвінок до ший.

Якщо кіт буде ма́ти на ши́ї дзвіно́к, то він буде дзвони́ти — ми́ші почу́ють і втечу́ть. Кіт не змо́же їх злови́ти. І ми́ші тому́ раді́ли.

Але́ коли́ прийшло́ до того́, щоб прив'язáти котóві дзвіно́к, то ніхто́ не захоті́в. Кóжна ми́шка боя́лася. І кіт лови́в мише́й да́лі.

Приго́да кі́ці

Ой, піді́ ж ти, кі́цю,
Піді́ по води́цю.
Ті́льки до́бре уважа́й,
Не впади́ в крини́цю.

Пішла́ кі́ця по води́цю
Та й упáла у крини́цю.
Прийшо́в ко́тик рятува́ти,
А вже кі́ці не вида́ти.

Ві́тяг кі́цю він за ву́хо
Та й покла́в, де було́ су́хо.
Лежи́ ж, кі́цю, лежи́ ту́та,
Я піду́ шука́ти пру́та.

Кі́ця ка́ри наляка́лась,
У трави́чку заховáлась.
Як з прутóм наш кіт прийшо́в,
Кі́ці бі́льше не знайшо́в.

Мару́сина ля́лька

Мару́ся ма́є ля́льку. Вона́ назва́ла свою́ ля́льку О́лею. О́ля вели́ка й га́рна ля́лька. Вона́ ма́є жо́вте воло́сся і черво́не ли́чко. Вона́ ду́же слухня́на. Де її Мару́ся покладе́, там вона́ й лежи́ть. Де її поста́вить, там вона́ й стои́ть. І все ти́льки на Мару́сю ди́виться свої́ми очі́ма. Мару́ся лю́бить свою́ ля́льку й весь де́нь з не́ю ба́виться. Мару́ся вночі́ спить з не́ю. Вранці́, коли́ йде́ сні́дати, то бере́ ля́льку, садо́вить бі́ля се́бе й розмовля́є з не́ю:

— Хо́чеш, О́лю, моло́ка чи ка́ви?

І за́раз ка́же ма́мі:

— Ма́мусю, про́шу да́ти ля́льці моло́ка, бо ка́ва ді́тям шко́дить.

Ча́сом кладе́ Мару́ся ля́льку на візо́к і везе́ її по садку́. Тоді́ навча́є, як тре́ба на ву́лиці пово́дитися.

— То а́вто. Вонó ду́же ско́ро і́де й мо́же тебе́ переї́хати. Тому́ тре́ба ско́ро зійти́ з дорóги.

Ча́сом Мару́ся во́зить свою́ ля́льку по кімна́ті й приспі́ває, щоб вона́ спа́ла:

Колисáла мáти дóчку
Під ви́шнею у садóчку
— Ой спи, дóню, спи малéнька,
Кóло тéбе тво́я нéнька.

Ната́лка і пéсик

Бі́гла малéнька Ната́лочка з кімнáти в кімнáту, спіткну́лася на порóзі й упáла. Почалá вона́ пла́кати. Мáма її потішáла, а Ната́лка все пла́кала.

— Чому́ у мене тільки дві ногі? Он у пéсика Рябкá чоті́ри ногі, і він ні́коли не па́дає — з плачéм казáла Ната́лка. ✕

Тим ча́сом пéсик Рябкó побáчив на краю́ столá шматóк хлі́ба. Йому́ хоті́лося їсти. Він і підска́кував і гáвкав, але́ не міг той хлі́б схо́пити.

— Дай Рябкóві отóй кúсень хлі́ба — казáла мáти.

Ната́лка взяла́ хлі́б і дала́ Рябкóві. Той раді́сно схо́пив його́ й почáв їсти.

— Он ба́чиш, Ната́лко. У тéбе тільки дві ногі, але́ в тéбе дві ру́ки. І ти мо́жеш робі́ти ні́ми те, чо́го Рябкó не мо́же.

Тоді́ Ната́лка заспоко́їлася і перестáла пла́кати.

Га́ня

На горбо́чку ха́тка,
Біля ха́тки грядка,
А на грядці Га́ня
Вже копа́є зра́ння.

Ось глядіть,
Вже садіть:

Біб, горо́х, квасо́льку,
Діню й барабо́льку,
Огіркі,
Й бурякі!
На горбо́чку ха́тка,
Біля ха́тки грядка,
А на грядці Га́ня
Підлива́є зра́ння.

Свя́то Свято́го Микола́я

Усі українські діти дуже люблять Свя́то Свято́го Микола́я. У той день Святий Микола́й прино́сить чéмним дітям подару́нки — книжки з казка́ми, іграшки, цукерки, чоколя́ду.

Діти намагаються добре вчи́тися і бу́ти чéмними та слухня́ними, щоб Святий Микола́й прині́с їм га́рні подару́нки.

Нáша кля́са

У на́шій кля́сі вча́ться п'ятна́дцять учні́в — з них де́сять хло́пців і п'ять дівча́т. Але сьо́годні́ при́йшли́ до шко́ли ті́льки двана́дцять учні́в, бо два хло́пці й одна́ дівчина хворі́.

Найста́рші з нас Оле́нка й Петро́ — вони́ ма́ють по де́в'ять ро́ків, а Андрі́йко й Богда́н ма́ють по ві́сім ро́ків. Усі́ інші́ хло́пці й дівча́та на́шої кля́си ма́ють по сі́м ро́ків.

Ми навча́ємося в украї́нській шко́лі в субо́ту. Навча́ння у нас почи́нається о одина́дцяті́й го́дині ра́нку, а закінчу́ється о дру́гій го́дині дня́.

Рі́здвяні Свѣ́та

Взі́мку ми ма́ємо вели́ке Свѣ́то Рі́здва́ Хрис-то́вого. Пе́ред тим свѣ́том ми в шко́лі вчимо́ся співа́ти рі́здвяні́ коля́дки.

Ввѣ́чері́ пе́ред Рі́здво́м, на Свят-Вѣ́чір, уся́ на́ша роді́на вечѣ́ряє вкúпі́ — тоді́ ми їмо́ кутю́ й бага́то рі́зних сма́чних стра́в.

На Рі́здво́ ми з батька́ми йдемо́ до це́ркви. В той де́нь у це́ркві співа́ють рі́здвяні́ коля́дки.

На Рі́здво́ на́ші батькі́ ста́влять у кімна́ті зе-ле́ну ялі́нку, на яку́ вони́ ві́шають цукѣ́рки, забавкі́ й рі́зні прикра́си. Ввѣ́чері́ на ялі́нці́

запáлюють свічки, і діти біля неї граються й танцюють.

На Різдво́ до нас прихóдять коля́дники й співа́ють коля́дки.

Різдво́ Хри́сто́ве дуже ра́дісне свя́то для діте́й.

Кі́цька й курча́

В одні́му до́мі жи́ла ста́ра кі́цька-ма́ти. Ма́ла вона́ ма́лого ко́тика, синка́. Бу́в то га́рний і ми́лий ко́тик. Ма́в бі́лу шерсть, чо́рні о́чі й роже́вий но́сик. Усе́ бі́гав по ха́ті й по дво́рі, ба́вився з дітьми, або́ сиді́в у кутку́ й муркоті́в. Івась і Насту́ня ма́ли з ньо́го поті́ху.

Яко́сь ба́вився наш ко́тик на подві́р'ї і де́сь пропа́в. Йо́го шука́ли, але́ ніде́ не мо́гли знайти́ й дуже́ за ним сумува́ли.

А найбі́льше сумува́ла за ним ста́ра кі́цька-ма́ти. Вона́ нічо́го не ї́ла, була́ смутна́ й весь час ня́вкала.

Одно́го ра́зу лежа́ла вона́ на тра́ві й вигріва́лася до со́нця. Аж дівиться, бі́жить до не́ї курча́. Ма́ле, неща́сне курча́, сирі́тка, що не ма́ло ма́ми.

Прибі́гло курча́ до кі́цьки, ста́ло бі́ля не́ї та й поча́ло ї́ї дзьо́бати — то в го́лову, у ву́шка, то в ніс.

Але кіцька лежала спокійно й на курча не гнівалася. Курча побачило, що кіцька на нього не гнівається, сіло коло неї й сиділо. Кіцька була рада, що курча сіло біля неї. І курча було раде. Так бідна сирітка знайшла собі матір.

Шануймо пташок

Гарно жилося малим пташенятам у гніздечку. Вони стали підростати, мали вже пір'я, і у них почали рости крильця.

Якось полетіла ненька за їжею для пташенят, і тоді одне пташеня випало з гнізда. Прилетіла мати й побачила, що пташеня лежить на землі. Літає вона над ним і пищить жалісно. Прилетіла ще друга пташка й третя — літають, пищать, але допомогти не можуть.

Побачив це хлопчик, підняв пташеня й посадив у гніздо. І знов гарно жило пташеня з матір'ю, як і раніше.

Дитина й яблунька

— Ой чому́, чому́ ти,
Яблуненько мила,
Не цвіла́, солóдких
Яблук не зроділа?

— Тому́ не цвіла́ я,
Яблук не зроділа,
Бо ти ко́ло мене́
Пі́льно не ходіла.

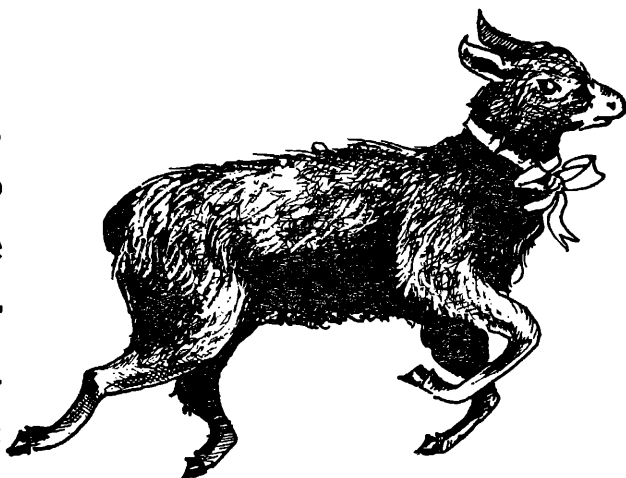
Мене́ не підлі́ла,
Про мене́ не дба́ла,
Тому́ я, дити́нко,
Яблучок не да́ла.

— Ой бу́ду ж тепе́р я
Тебе́ підлива́ти,
Червячкі́в збира́ти
Та про те́бе дба́ти.

— За те я, дити́нко,
Тебе́ нагоро́джу —
І на́рік солóдких
Яблучок зарóджу.

Козеня́

Га́ля ма́ла козеня́.
Вонó бу́ло все чо́рне,
а на ши́ї ма́ло си́ню
стьо́жку. Га́ля ду́же
люби́ла сво́є козеня́—
вонó стриба́ло їй на
ру́ки й ба́вилос́я з
не́ю.

Козеня́ та́кож полюбі́ло Га́лю й скрі́зь за не́ю ході́ло. Куді́ Га́ля, туді́ й козеня́.

Одно́го ра́зу пішлó козеня́ за Га́лею аж до шкóли. Там ді́ти почали́ з ним ба́витися. Вони́ дава́ли йому́ їсти хлі́б, пе́стили його́, бра́ли на ру́ки.

Але́ ввійшо́в до кля́си вчи́тель і звелі́в козеня́ з кля́си прогна́ти. Але́ козеня́ далéко від шкóли не відхо́дило. Воно́ ба́вилося на подві́р'ї, підска́кувало й брика́ло так до́вго, до́ки не прийшла́ Га́ля.

Пісня

Ку-ку́! ку-ку́! чу́ти в ліску́.
Ходім, співа́ймо,
Ра́до віта́ймо
Бо́жу весну́.

Ку-ку́! ку-ку́! чу́ємо все.
Га́єм, лісо́чком,
Бо́ром, пото́чком
Го́лос гуде́.

Ку-ку́! ку-ку́! пта́шко малá.
Ти нам співа́ла,
Пра́вду каза́ла,
Ще́зла зимá.

Тарас Шевченко

Тарас Шевченко найбільший український поет. Весь український нарід шанує його, як батька. Він дуже любив Україну й багато терпів за неї. Шевченко писав дуже гарні вірші про Україну.

Щороку ми святкуємо пам'ять Шевченка в дні його народження і смерті. У ті дні ми прикрашуємо наші школи зеленню й квітами, а портрет Тараса Шевченка ставимо на почесному місці. Ми тоді славімо його в промовах та

співах і читаємо гáрні вірші про ньóго.

Ми всі повинні любíти на́шу Україну так, як любíв її Тарáс Шевчénко, і працюва́ти для її добра́ й сла́ви. А для цьóго ми повинні дóбре вч́итися. Пам'ята́ймо, що сказа́в Тарáс Шевчénко:

Уч́ітєся, браті́ мої,
Ду́майте, чита́йте,
І чужóму навча́йтесь,
Свогó не цура́йтесь.

У шкóлі

Ді́ти прийшли́ пéр-
ший раз до шкóли. Га́ня
пла́кала, бо не хоті́ла
залиши́тися без ма́ми.
Ді́ти смія́лися з не́ї, а
Мару́ся сказа́ла:

— Не б́ійся — тут усі́
га́рні ді́ти.

Га́ля перестáла пла́ка-
ти й почала́ розгляда́ти
кля́су. Гля́нула на стіну́
й побáчила гáрні малю́н-
ки. На одні́му з них був
намальóваний садóк, а в садку́ зривáли я́блука.

У шафі крізь шклянú шібку було відно маленьку кімнáтку для ляльки. Там за столóм сиділа лялька й читáла кни́жку.

Га́ля побáчила, що в шко́лі не стра́шно.

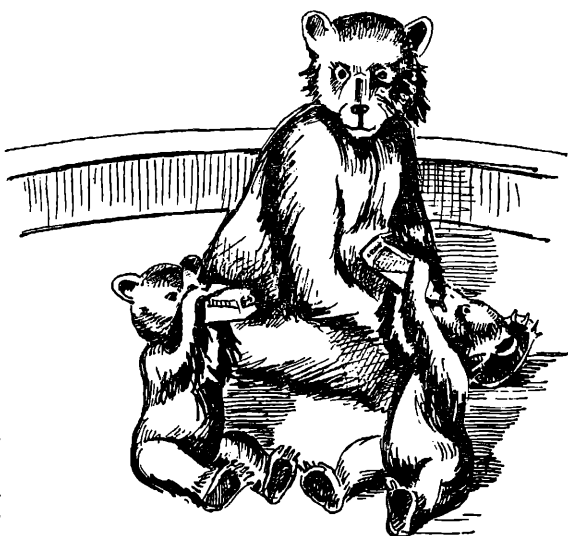
У ці́рку

Пётрик і Рóмчик ходіли з тáтом до ці́рку. Там вони́ побáчили в звірінці ди́ких звірів — ле́ва, тигра, жи́рафу й ведме́дя. Ба́чили та́кож крокоди́ла.

У ці́рку вони́ ба́чили кло́внів, які́ пока́зували різні́ шту́ки. Два кло́вни їхали на ко́нях сто́ячи.

Зві́рята та́кож пока́зували шту́ки. Ма́впи ходіли по шнурку́, го́йдалися на го́йдальці та їздили на ві́зках. Ко́ні танцюва́ли, а ведмі́дь їздив на ро́вері.

Ді́тям ду́же подóбався мали́й пéсик, що вдава́в ко́ня. Він мав кінську гріву й хві́ст. Він був запря́жений до мало́ї брі́чки, на якій сидів ві́зник і па́ні — дві ма́впи. Ді́тям здава́лося, що то був правди́вий ко́ник.

Два півники

Два півники,
два півники
горóх молотіли,

Дві кúрочки —
чубáрочки
до млина́ носіли.

Цап мéле, цап мéле,
коза́ насипа́є,
а малéньке козеня́тко
на скри́почку гра́є.

Танцю́й, танцю́й,
козу́ленько,
ніженьками туп-туп,
татúсенько з матúсею
принесу́ть нам
круп-круп.

Дідусь і хлопці

Дідусь садів яблуньки. Ішли хлопці із школи додому, побачили дідуся й почали його питати:

— Навщо Ви, дідусю, садите яблуньки?

Дідусь каже:

— Яблуньки виростуть і колись яблука зродять.

— Та чи дочекаєтесь Ви, дідусю, яблук з тих яблуньок? Їм ще довго треба рости. А Ви вже старі.

На те дідусь хлопцям:

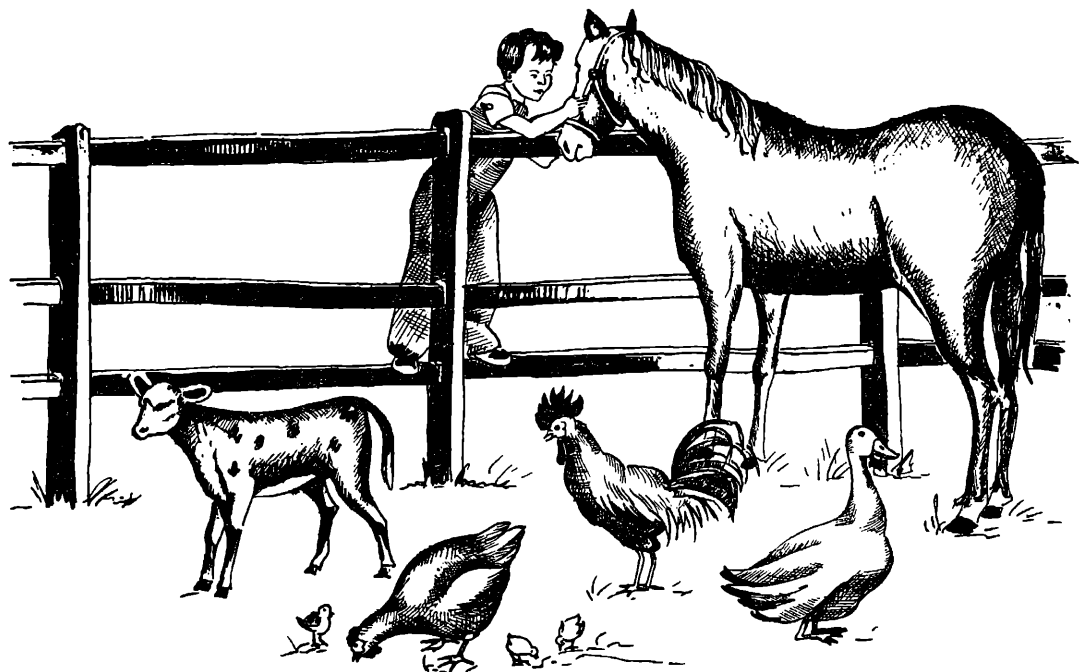
— Не все ж тільки для себе треба робити. Якщо я не дочекаюсь яблук, то люди по мені дочекаються і колись мене добрим словом згадають.

Грицева корова

Гриць пасе корову. Корова дає молоко. Молоко біле й солодке. Якщо є молоко, то буде й сметана, сир та масло. Грицева корова дає багато молока.

Гриць любить свою корову. Він добре її годує, чистить її і не б'є ніколи.

На хуторі

Лесь живе у місті. Раз при обіді каже тато до мами:

— Завтра поїдемо до діда на хутір.

Лесь почув те й став просити:

— Татусю, і я поїду з Вами до діда.

— А ти не будеш там боятися? Бо на хуторі є кури, гуси, вівці, корови й коні.

О, ні, я нічого не боюся — казав Лесь, але вже не так глосно.

На другий день вранці вони сіли на потяг і поїхали до діда на хутір. Їхали кілька годин і опівдні були вже на хуторі. Дідусь і бабуня дуже зраділи, коли побачили своїх внучків.

По полудні Лесь вийшов на подвір'я. Він хотів побачити, які то є вівці, коні й корови, про яких тато дома згадував. Раптом вилетів на пліт великий чорний птах, що мав на голові червоний гробінь. Він замахав крилами й голосно заспівав — ку-ку-рі-ку!

Лесь перелякався і швиденько побіг до бабусі. Чи знаєте, діти, когось він злякався?

Нещасливий зайчик

Один зайчик був дуже нещасливий. Він боявся людей, звірят та птахів і завжди ховався в кущах, щоб його хтось не побачив. Він боявся, коли віяв вітер і шелестіло лістя. Удень він був завжди неспокійний, а вночі не міг добре спати.

Такі нещасливі життя надокучило зайчиків. Він вирішив утопитися. З цією думкою він побіг до річки. Але коло самої води він побачив, що жабки, перелякавшись його, почали стрибати в воду. Тоді зайчик подумав добре й сказав собі:

— Бачу, що є такі, які й мене бояться. Тепер не хочу топитися, бо життя є гарне.

Повеселішав зайчик і радісно побіг у поле їсти молоді моркву та капусту.

Наш рік

Рік має чотири пори року: зима, весна, літо й осінь.

Рік має дванадцять місяців. Їхні назви такі: січень, лютий, березень, квітень, травень, червень, липень, серпень, вересень, жовтень, листопад і грудень. Найкоротший місяць лютий — він має 28 або 29 днів. Інші місяці мають 30 або 31 днів.

Рік має 52 тижні, а кожен тиждень має сім днів. Їхні назви такі: Неділя, понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця і субота.

Велікдень

Весною буває найбільше християнське свято Велікдень — Воскресіння Господа Ісуса Христа.

За тиждень до Велікодня на Богослуженні в церкві освячують вербові галузки, й панотіць роздає їх людям. Виходячи з церкви, люди, жартуючи, б'ються тими галузками, примовляючи »не я б'ю, верба б'є — за тиждень Велікдень«.

Перед самим Велікоднем господині печуть паски, різні печива й смачні страви, варять яйця й фарбують їх у різні кольори — червоний,

сіній, жовтий, зелений, — і несуть усю ту їжу до церкви освятити.

У церкві на Службі Божій весь час радісно співають »Христос воскрес із мертвих!«, а потім панотєць освячує паскї. Люди вітають одні одних із Святom Великоднѧ, кажучи »Христос Воскрес!«, а їм відповідають »Воїстину Воскрес!«.

Потім діти змагаються між собою, хто з них щасливіший — стукують одне об одне їхні освячені яйця, випробовуючи, чиє є міцніше.

Малá українка

Українка я маленька,
Українці батько й ненька,
Українці вся родина,
Всім нам мати — Україна.

Не забуду про край рідний,
Про наш тріzub, знак прадідний,
Про прапór наш жовто-сіній
Та про славу України.

Як я віросту велика,
Не злякаюсь трúду, лиха,
Братам бúду помагати,
Для Вкраїни працювати.

Малій українець

Українець я маленький,
Україна — край рідненький.
Вірний син я свого роду,
Українського Народу.

Все, що рідне — я кохаю.
Всім, хто рідний — помагаю.
Своє люблю, свого вчуса
І до рідного горнуса.

Голубі

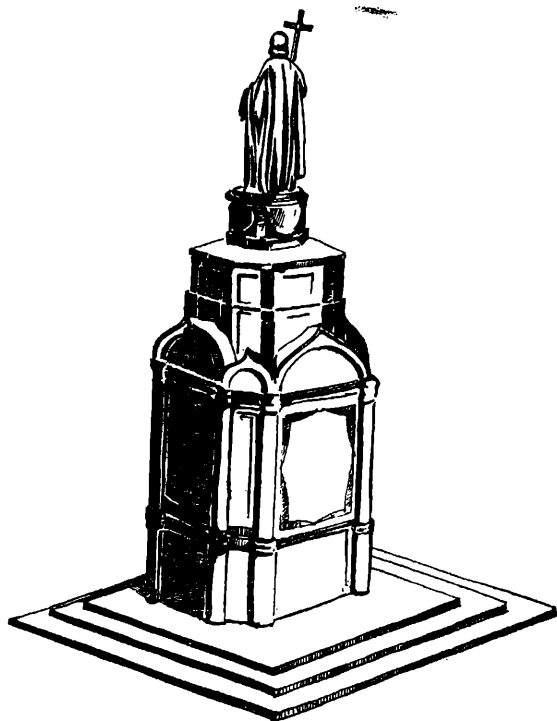
Петрусь і Оксана купили собі пару голубів. Вони доглядали їх, як ока в голові. Щодня давали голубам зерна та води. Весною голубка знесла дві яєчка і почала на них сидіти. За якийсь час висиділа пару голубенят.

Ах, яка ж то була втіха для дітей! Голубенята скоро росли. Спочатку вони були голі, а потім у них вирісло пір'я. Коли підрости, то стали вчитися літати. Старі голуби дуже дбали про своїх дітей. Вони годували їх ще й тоді, коли вони вже мали пір'я. Петрусь і Оксана щодня рано заглядали до гнізда. При кінці літа вони вже мали кілька пар голубів і дуже з цього раділи.

К І Ї В

Кожна країна на землі має головне місто, яке звється столицею. Англія має столицею Лондон, у Франції столицею є Париж, а в Канаді — Оттава. Ми, українці, маємо своєю столицею Київ.

Київ — найбільше і найкраще місто України. Він лежить над річкою Дніпром. Це дуже

старé місто — має вже понад тисячу років.

У Києві є багато чудових церков, театрів, музеїв, гарних парків. Над самим Дніпром стоїть величавий пам'ятник святого Володі-

мира Великого, який
охристів україн-
ський нарід.

Київ лежить на ма-
льовничих горах —
у ньому дуже багато
садів. А слашний Дні-
про додає Києву ще
більше краси.

У К Р А Ї Н А

Наша слашна Україна,
Наше щастя і наш рай.
Чи ж на світі є країна
Краща за наш Рідний Край?

Далеко від нас, на сході — мій рідний край,
Україна. Україна — велика, багата й дуже гарна
країна. Там уродився мій тато. Він мені завжди
розповідає про Україну. Я знаю, що в Україні
влітку дуже гарно й тепло, а на півдні Україна
доходить аж до Чорного моря. До Чорного моря
тече найбільша ріка України Дніпро, а також

Дністер, Дінець і інші річки. На заході України є великі гори Карпати.

На Україні є багато гарних міст. Найбільше місто України Київ — столиця України. Київ лежить над річкою Дніпром. Гарне й величаве також місто Львів. Інші великі міста в Україні: Харків, Одеса, Станіславів.

Велика й гарна наша Україна. Я завжди буду її любити і все думаю про неї.

В е ч і р

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають, ідучи, дівчата,
А матері вечерять ждуть.

Сім'я вечеря коло хати;
Вечірня зіронька встає;
Дочка вечерять подає,
А мати хоче научати,
Так соловейко не дає.

Поклала мати коло хати
Маленьких діточок своїх,
Самá заснула коло їх.
Затіхло все . . . Тільки дівчата
Та соловейко не затіх.

Т. Шевченко

Іва́н Франко́

Це — портрét великого українського поёта Іва́на Франка́.

Іва́н Франко́ був видатним си́ном Украї́ни. Він, як і Тарас Шевче́нко, писа́в про Украї́ну ба́гато віршів, а та́кож написа́в ба́гато опові́дань про життя́ українців.

Іва́н Франко́ написа́в для діте́й ба́гато га́рних казо́к. Украї́нські діти ду́же лю́блять його́ ка́зку про Лі́са-Микі́ту.

Усі́ українці висо́ко шану́ють Іва́на Франка́.

Завжди пам'ятаймо його слова:

**Встане славна Мати-Україна
Щаслива і вільна,
Від Кубані аж до Сяну-річки
Одна нероздільна.**

Лєся Українка

**Поруч Тараса Шевченка та Івана Франка,
дуже гарні твори писала
наша славна письменниця
Лєся Українка. Ще малою
дівчинкою вона була дуже
здібна й писала гарні вір-
ші. Маючи тільки десять
років, вона написала свій
перший вірш »Ні долі, ні
воли у мене нема«.**

**Дуже гарні твори, багато казок і віршів на-
писала Лєся Українка. Найкращим її твором**

була »Лісова Пісня«. У то́му твóri Лéся Укра-
ї́нка оспі́вувала красу́ украї́нської землі́, яку
вона́ люби́ла по́над усе́.

У вірші́ для діте́й вона́ писала́:

Лі́то кра́снее мину́ло.
Сні́г лежи́ть на по́лі.
Ді́ти з ха́ти ви́гляда́ють
В ві́кна — шкода́ во́лі.
Ді́ти ну́дяться в ха́тіні,
Ну́дять, нарі́кають —
»І нащо́ зима́ та лю́та?«
Все вони́ пита́ють.

Л Ь В І В

На за́ході Укра-
ї́ни лежи́ть вели́ке
мі́сто Львів. Воно́,
як і Ки́їв, ду́же старе́
мі́сто. У ньо́му та-
кож є ба́гато чудо́-
вих буді́вель, церко́в
і музе́їв. Найдо́рож-

чою для ко́жного украї́нця
є вели́ка святи́ня — це́рква
Свято́го Ю́ра. У Льво́ві
є та́кож ру́їни старо́вн-
ного кня́жого за́мку.

Із Льво́ва йду́ть залі́зничні шля́хи до всіх
краї́н Евро́пи.

Мурашки

Кóло хáти ростé старá слíва. Кóжної весні з'являються на ній пуп'яшки й листкі. На пуп'яшках і листках буває солóдка росá — така солóдка, як мед. За то́ю росóю лáзять на слíву мурашки й злізують її.

Раз сказа́в ба́тько до діте́й:

— Пождіть! Зробимо так, що мурашки більше на слíву не полізуть.

Він узя́в вапно́ та й облі́в ним слíву довко́ла пня. Але малі мурашки не зля́калися то́го й ві́рішили збудува́ти собі́ дорóгу й міст.

Вони́ взя́лися до пра́ці. Носі́ли пісо́к і кла́ли його́ на вапно́. Мурашок бу́ло багáто. Вони́ на- носі́ли піску́ й зробі́ли дорóгу аж до слíви. Пóтім вони́ лі́зли вгóру, лизáли солóдку росу́ й раді́ли з то́го.

Ба́тько побáчив те, засмі́явся й сказа́в:

— Ба́чите, як ці мурашки до́бре придумали. Як вони́ до́бре самі́ собі́ допомага́ють.

На те син сказа́в:

— Татусю, залиші́мо їх! Не робі́мо мурашкам при́крости, бо вони́ такі́ працю́вiті й му́дрі.

Ба́тько на це погóдився, й мурашки да́лі ві́льно лизáли смачну́ росу́.

ТРИЗУБ

Це — тризуб — український державний знак. Кожна країна має якийсь свій державний знак. Одні мають державним знаком орла, другі — лева, треті — сонце або місяць і зірку. Український державний

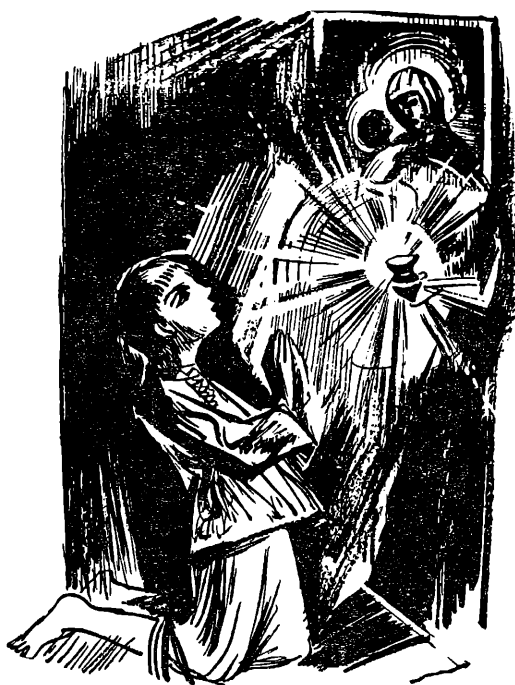

знак — тризуб — дуже старий. Ще тисячу років тому він ставився в Україні на великих будовах, був намальований у церквах і вибитий на золотих і срібних гробах.

Тепер тризуб ставлять на українських прапорах.

Рідна мова

Моя мова звється українською. Я її дуже шаную. Своєї мови я навчився найперше від матері. Тієї мови мене вчить також учитель в українській школі. Українська мова мені наймиліша за всі мови в світі. Я ніколи не забуду рідної української мови.

МОЛІТВА

**Бóже, вислúхай благáння:
Нíщить недóля наш край!
В ёдності сíла наро́ду —
Бóже, нам ёдність подáй!**

**Бóже, знімі з нас кайдáни,
Не дай загíнуть в ярмі!
Вóлю пішли́ Україні,
Щáстя і до́лю дай Їй!**

Петрусь і кролик

Маленький Петрусь із своїми батьками приїхав з міста до їхніх знайомих на фάρму.

Весело і радісно бігав Петрусь по подвір'ю фάρми, оглядав трактор, дивився на курей і курчат, на качок і каченят, які ходили там.

Ось вийшов Петрусь з подвір'я й пішов далі по зеленій траві, дивився, як там літають різні метелики — і білі, і жовті, і рожеві.

У той час наблизився до фάρми молодий дикий кролик і почав їсти там свіжу смачну травіцю.

Побачив Петрусь кролика й дуже злякався, закричав і почав швидко тікати від нього.

А кролик почув і побачив Петруся й теж дуже настрашився та також почав тікати.

Петрусь біг, біг, а потім обернувся й побачив, що кролик від нього тікає. Тоді він зупинився й уже не тікав далі.

Саме в той час обернувся й кролик і побачив, що Петрусь від нього тікає. Тоді й він зупинився і не тікав далі.

Знову став Петрусь бігати й бавитися на траві, а кролик став і далі їсти зелену травіцю. І вже вони не боялися один одного, але, все таки, близько один до одного не підходили.

Земля́ рідна

**Украї́на, любі́ діти,
Наш чудо́вий край.
Там лісі́ і полони́ни,
І лу́ги і гай.**

**І річо́к прудкі́х бага́то
І рибо́к в них тьма!
Все те, все, коха́ні діти,
Вітчизна́ святá.**

**Украї́на — це біле́нькі
У садка́х хаткі́,
Ниви́ збі́жжям засі́яні,
Запашні́ кві́ткі.**

**І міста́ розло́гі, чи́сті,
Знай, дитя́, це знай!
Украї́на на́ша рідна
Це чудо́вий край!**

Дідусь і діти

— Як добре тепер, Дідусю — казав Олесь. — Так тепло й надворі й у кімнаті. І день такий довгий, довгий. Скорі й спати підемо, а ще не темно. А вранці, коли прокидаємося, то вже сонце світить.

— Добре й тепло, бо тепер літо. Отож тіштеся й радійте, діти, поки літо — говорив їм Дідусь.

— Я хотіла б, щоб весь час було літо. — сказала Марійка.

— І я хотів би, щоб так було — відповів їй Дідусь. — Але цього не може у наших краях бути. Тепер сонце світить довго, підніситься на небі високо й добре нагріває землю — тому тепер ми й маємо літо. Визріває тепер пшениця на полі, яблука й груші на деревах, картопля й буряки на городах. А пізніше сонце світитиме вже не так довго й не так високо підніситиметься. Не буде вже так тепло — то буде осінь. Тоді лістя на деревах жовтітиме й падатиме, й на полі та на городах уже нічого не буде рости.

Ще не вмерла Україна

Ще не вмерла Україна
І слава, і воля,
Ще нам, браття молодії,
Усміхнеться доля!

Згинуть наші вороги,
Як роса на сонці,
Запануєм і ми, браття,
У своїй сторонці!

Душу, тіло ми положим
За нашу свободу
І покажем, що ми, браття,
Козацького роду!

